

ספרי' — אוצר החסידים — לויבאוויטש

קובץ
שלשלת האור

שער
ששה עשר

היכל
חמישי

מאמר
אספה לי שבעים איש

מ א ת

כבוד קדושת אדוננו מורנו ורבנו הגדול הגאון האמתי האלקי
חסידא קדישא אור עולם עזר ישראל ותפירתו קדוש ה'
מרנא ורבנא **מנחם מענדל** נבנ"מ זי"ע
— אדמו"ר ה"צמח צדק" —

מלויבאוויטש

יוצא לאור בפעם הראשונה מגוף כתב יד קודש

על ידי מערכת
„אוצר החסידים”

ברוקלין, נ.י.

770 איסטערן פארקוויי

שנת חמשת אלפים שבע מאות ושמונים לבריאה

MAAMAR
ESEFAH LI SHIVIM ISH

Copyright © 2020

by

Kehot Publication Society

770 Eastern Parkway / Brooklyn, New York 11213

(718) 774-4000 / FAX (718) 774-2718

editor@kehot.com

Orders Department:

291 Kingston Avenue / Brooklyn, New York 11213

(718) 778-0226 / FAX (718) 778-4148

www.kehot.com

All rights reserved.

The Kehot logo is a trademark of Merkos L'Inyonei Chinuch.

Printed in the United States of America

נסדר בדפוס „עמפייער פרעסס“ ע”י מודכי ליב ע”ה בן הרה”ח ר’ חיים דובער ע”ה
ויבלחט”א יוסף יצחק בן ברכה שיחי

EMPIRE PRESS, 550 EMPIRE BLVD., • BROOKLYN, N.Y. 11225 • (718) 7561473

פתח דבר

לקראת ש"ק פ' בהעלותך הבעל"ט, הננו מוציאים לאור מאמר מאת כ"ק אדמו"ר
ה"צמח צדק",

ד"ה "ויאמר ה' גו' אספה לי שבעים איש".

והוא הנחת כ"ק אדמו"ר מהר"ש, מה ששמע מאביו כ"ק אדמו"ר הצ"צ בש"פ
בהעלותך תרי"ט.

המאמר נמצא בגוכי"ק אדמו"ר מהר"ש, בכת"י אשר בספריית ליובאוויטש (מספר
1077 רלז, א)*.

לתועלת הלומדים והמעיינים, הוספנו בשולי הגליון מראי מקומות וצינונים.

*

הקונטרס נערך על ידי הרה"ת ר' אליהו שי' מטוסוב.

מערכת, אוצר החסידים

עש"ק פ' בהעלותך, כ"ף סיון, ה'תש"פ
ברוקלין, נ. י.

(* מאמר זה יוצא לאור, לעילוי נשמת הרה"ח ר' מרדכי ליב ע"ה בן הרה"ח ר' חיים דובער
ע"ה חז, שעסק שנים רבות בהכנה לדפוס והקלדת מאמרים ושיחות של רבותינו נשיאינו. מאמר
זה ד"ה "אספה לי שבעים איש", הוא המאמר האחרון שהקליד רמ"ל ע"ה (במסגרת ההכנה
לדפוס של סדרת "מאמרי אדמו"ר ה"צמח צדק" – הנחות), ימים אחדים לפני פטירתו. תהא
נשמתו צרורה בצרור החיים עדי, והקיצו ורננו שוכני עפר" בב"א.

ו**יאמר** ¹ ה' אל משה² אספה לי שבעים איש מזקני ישראל. הנה³ הע' איש הזקנים הם היו הסנהדרין אשר משם⁴ תורה יוצאה לכל ישראל כמ"ש מן⁵ המקום אשר יבחר ה', וכתו' כי⁶ יפלא ממך דבר כו'. והנה במד"ר⁷ ע"פ אספה לי, זש"ה הבונה⁸ בשמים מעליותיו ואגודתו על ארץ יסדה, לפלטין שבנה ע"ג ספינות בזמן שהספינות מחוברות הפלטין שעליו עומד, כך הבונה בשמים מעליותיו כו' ואימתי כו' אגודתו על ארץ יסדה כו', וזהו אספה לי כו'. והנה כתיב כשמן⁹ הטוב על הראש יורד על הזקן זקן אהרן, וארז"ל במד"ר, וכי ב' זקנים היו לו לאהרן, אלא בשעה שהי' יורד שמן המשחה על זקן אהרן, שמח משה כאילו ירד על זקנו, וזהו על הזקן קאי על זקן משה כו', שהי' דומה לו מה שירד על זקן אהרן כאילו ירד ע"ג זקנו.

ו**להבין**¹⁰ כ"ז צריך להקדים תחלה בחי' ומדריגת אהרן שכתו' בו בהעלותך¹¹ את הנרות אל מול פני המנורה יאירו שבעת הנרות, ולפי פי' רש"י ז"ל

(5) מן המקום אשר יבחר ה': שופטים יז, י: ועשית על פי הדבר אשר יגידו לך מן המקום ההוא אשר יבחר ה' גו'.
 (6) כי יפלא ממך דבר: שם ח: כי יפלא ממך דבר למשפט גו' וקמת ועלית אל המקום אשר יבחר ה' אלקיך בו.
 (7) במד"ר ע"פ אספה לי: במדב"ר פט"ו, יח.
 (8) הבונה בשמים מעליותיו: ע"פ עמוס ט, ו.
 (9) כשמן הטוב: תהלים קלג, ב.
 (10) ולהבין כ"ז צריך להקדים תחלה . . . בהעלותך . . . שבין אברהם לאהרן: מכאן ואילך (עד קרוב לסיום המאמר), מיוסד ותוס' הגהות על לקו"ת ר"פ בהעלותך (כט, ג ואילך). וראה אוה"ת (המקביל לכאן) בהעלותך ע' שצג: ואפשר לקשר ענין זה [ע"פ אספה לי שבעים איש] ע"ד הדרוש עם הדרוש המבואר בלקו"ת בד"ה בהעלותך את הנרות, שסוף הדרוש שע"י אהבה רבה דאהרן, באורך נראה אור, נמשך בחי' כשמן הטוב כו' הזקן זקן אהרן שירד ע"פ מדותיו שיהי' הגלוי למטה כמו למעלה, וזהו ג"כ ענין שבעים זקן שהם הממשיכים גלוי זה דבחי' שירוד על הזקן כו'. ע"כ. וראה גם ד"ה בהעלותך בסה"מ תרל"ט ח"ב ע' תכ ואילך.
 (11) בהעלותך את הנרות: במדבר ח, ב.

(1) ויאמר: הנחת כ"ק אדמו"ר מהר"ש ממאמר כ"ק אדמו"ר הצמח צדק ש"פ בהעלותך תרי"ט נדפס מגוכי"ק אדמו"ר מהר"ש (מספר 1077 רלו, א). הנחת הרה"ח הר"ה מפאריטש (בתוס' הגהות וביאורים של הרה"ה) נמצא בכתי' 1090 קנג, א בכותרת „שבת בהעלותך שנת תרי"ט [נשם קסה, ב נוסף „ביאור" על המאמר], ויודפס אי"ה בפלח הרמון על ספר במדבר (נמצא בדפוס). חלק מהמאמר מיוסד וביאור על ד"ה בהעלותך בלקו"ת ר"פ בהעלותך (כט, ג ואילך). איזה ענינים שבמאמר זה נמצאים בקיצור ברשימות שעל פסוק אספה לי, באוה"ת בהעלותך ע' שפח ואילך, והובאו להלן במקומם. וראה עוד במ"מ לקמן ובסוף המאמר.
 (2) ויאמר ה' אל משה: בהעלותך יא, טז.
 (3) הנה הנ' איש הזקנים הם היו הסנהדרין: ראה סנהדרין ב, א (במשנה): סנהדרין גדולה היתה של שבעים ואחד כו' שנאמר אספה לי שבעים איש מזקני ישראל ומשה על גביהן כו'. וראה אוה"ת בהעלותך שם ע' שצ.
 (4) משם תורה יוצאת: סנהדרין פ"א מ"ב: לבי"ד הגדול שבלשכת הגזית שממנו תורה יוצאת לכל ישראל שנאמר מן המקום ההוא אשר יבחר ה'. ועד"ז ברמב"ם הל' ממרים פ"ג ה"ח.

שפי' אל פני המנורה הוא הנר האמצעי, הי"2 צ"ל יאירו ששת הנרות. אך הענין יובן בהקדם ההפרש שבין אברהם לאהרן, שהמנורה¹³ היתה בדרום, ובאברהם נא' הלוך¹⁴ ונסוע הנגבה, שכל עבודתו הי' להגיע לבחי' הנגבה, הוא בחי' החסד, שירותא דעלמא עילאה כמ"ש¹⁵ בזהר. ועבודת אהרן, הנה המנורה היתה בדרום, ונמצא כי התחלת עבודת אהרן היתה בתכלית סיום עבודת אברהם שכל עבודתו הי' מה שהגיע הנגבה ואהרן התחיל עבודתו בנגבה, ונמצא כי גדלה מעלת אהרן ע"ג אברהם, ולכאורה צ"ל היתכן לומר שגדלה מעלת אהרן על אברהם. אך הענין הוא מפני כי אהרן הי' ע"פ התורה. כי אברהם הי' קודם מ"ת ואהרן הי' כה"ג ע"פ התורה ולכן גדלה מעלתו על אברהם כו'.

ולהבין זה, הנה איתא בזהר¹⁶ אית חסד ואית חסד, אית חסד דאיהי חסד דלבר דאיקרין חסד עולם ואית חסד דאיהי חסד דלגא דאיקרין רב חסד, וזהר¹⁷ ההפרש בין אברהם לאהרן. ולהבין ענין עבודת אברהם, הנה כתי' ואהבת¹⁸ את

שירותא דעלמא עילאה לעילא עד אין סוף.
 16] בזהר אית חסד . . חסד עולם . . רב חסד: [„חסד עולם” – ישע' נד, ח. „רב חסד” – תשא לד, ו] זח"ג קלג, ב [בזהר שם: „חסד דאיקרין חסד עולם כו' דז"א דכתיב אמרתי עולם חסד יבנה”. ובסמוך שם נזכר: „חסד דלגא דעתיק יומין” (ולא נזכר שם מפורש „רב חסד”), אבל כן הוא בזח"ג שם קמ, ב: „לחסד קדמאה דעתיק יומין ורב חסד”. ועיין אוה"ת תצוה ע' א'תקפז שמציין על זח"ג קל"ג: „שם אמר חסד דלגא, אך פשוט דר"ל רב חסד, דהרי פי' זה על תיקון השישי מ"ג מדה"ר שהוא רב חסד”]. וראה עוד בענין ב' בחי' חסד אלו, בתניא אגה"ק ס"י וס"ג. [וראה הנסמן במאמרי אדמו"ר האמצעי ויקרא ח"ב ע' תשעז. סה"מ תרל"ט ח"ב ע' תכו].

17] וזהו ההפרש בין אברהם לאהרן: ראה גם סה"מ תרל"ט שם ע' תכב ואילך, תכב ואילך. תרמ"א ע' מה וע' תו, ובמ"מ שם. לעיל הערה 10.

18] ואהבת . . הוא מל' אבה: ואתחנן ו, ה. ראה ס' שרש ישע, שרש אבה, הובא בס' החקירה להצ"צ מערכת אהב (צב, רע"א – ובמהדורת תשס"ג ע' צד). ובמראי מקומות בתו"ח בשלח קצט, ב. מאמרי אדמו"ר האמצעי הנחות תקע"ז ע' רסד. סה"מ תרכ"ז ע' עב.

12] הי' צ"ל יאירו ששת הנרות: ע"ש במפרשי המקרא. ובארוכה בלקוטי שיחות תכ"ח ע' 62. רשימת המנורה ע' כ ואילך. וראה ד"ה בהעלותך בסה"מ תר"ל ע' קסז. תרל"א ח"ב ע' תיא (ובמ"מ שם). תרל"ב ע' תקנא. תרל"ד ע' רכו.
 וז"ל באוה"ת בהעלותך הוספות (ע' 1): פרש"י אל מול פני המנורה, אל מול נר האמצעי שאינו בקנים אלא בגוף של מנורה עכ"ל, והוא מבואר כן בגמ' מנחות דצ"ח ע"ב, וכתב הבחיי דא"כ יאירו ששת הנרות הוה ל' למימר כו', יעו"ש מה שתירץ דר"ל אל מול, יאמר כנגד המנורה שלמעלה, שהם ז' ספירות דחכמה, יאירו שבעת הנרות שלמטה, ולכן נאמר ההדלקה בלשון עליי', בהעלותך, העלה נרותיה, עכת"ד של הבחיי. ע"כ.

13] שהמנורה היתה בדרום: ע"פ תרומה כו, לה. פקודי מ, כד. יומא לג, ב.

14] הלוך ונסוע הנגבה . . לבחי' הנגבה . . שירותא דעלמא עילאה: לך לך יב, ט. וראה בכל זה, אוה"ת יתרו ע' תשעה"ז. סה"מ תרל"ג ח"א ע' רצד (ובמ"מ שם). תרנ"ה ע' פח. תש"ב ע' 102. [וראה הנסמן בסה"מ תרמ"ב ע' תג. פלח הרמון שמות ע' רכב].

15] כמ"ש בזהר: זח"א פ, א. פד, א: וילך למסעיו מנגב (לך לך יג, ג) מסטרא דימינא

אספה ל' שבעים איש

ז

הוי' אלקיך, פי' ואהבת הוא מל' אבה שהוא ל' רצון, והיינו כי הרצון שולט על המידות שבנפש, שכמו שאנו רואים שכאשר האדם חפץ באיזה דבר ומקבל תענוג ממנו הנה כגון כענין יסכים ברצונו שלא יחפוץ בזה כלל ולא יקבל תענוג ממנו הנה יתהפך המדה ולא יחפוץ בזה כלל, וכן להיפך ח"ו באיזה דבר שמחמת זה הוא עצב ביסורים הנה כאשר יעשה הסכם ברצונו אפי' על יסורים יכול להיות שמח ביסורים, והיינו מפני כי הרצון שולט על מדות הנפש כו', ולכן עיקר הציווי הוא על הרצון שלא יהי' לו כ"א רצון ותשוקה א' לאלקות וממילא יהפכו המדות כו', וזהו ואהבת את ה' אלקיך שהאהבה והרצון יהי' רק להוי' אלקיך כו'.

ואיך יבוא לזה, זהו ע"י ההתבוננות בפסוק¹⁹ שמע בתיבת אחד, א' ח"ד, שפי' אחד אינו קאי על עצמותו ית' כי עצמותו ית' יחיד ומיוחד כו', ופי'²⁰ אחד קאי על ז' רקיעים וארץ וד' רוחות העולם, שהגם שנתהוו ז' רקיעים וארץ וד' רוחות, לא יעלה על הדעת שהם נפרדים לגמרי כ"א שגם הם בטלים לעצמותו ית'. והיינו מפני כי השורש והמקור שלהם הוא בחי' ז' מדות שהם שורש ומקור המקום מעלה ומטה, הוא בטל בתכלית כמ"ש לך²¹ ה' הגדולה כו', שהם בטלים וטפלים לך כו', וכאשר יתבונן בזה שז' רקיעים וארץ וד' רוחות הם בטלים, ישאר גם אצלו הסכם ורצון שיהי' בטל ולא יהי' לו כ"א רצון א' לעצמותו ית'. וזהו בחי' אהבה דאברהם שהי' הלוח ונסוע בבחי' אהבה מדרגה לדרגה עד שהגיע הנגבה כו'. וזהו מלמטלמ"ע, אבל בחי' ומדריגת אהרן הי' מלמעלמ"ט, הגם כי האהבה היא מלמטלמ"ע, מ"מ ההמשכה שע"י האהבה הוא שיומשך גילוי אלקותו ית' למטה כו'.

ולהבין²² זה, הנה כתיב לבית²³ יעקב אשר פדה את אברהם, וארז"ל במד"ר²⁴ פ' בחוקותי ע"פ וזכרתי את בריתי יעקב, משל לאדם שהי' נידון לפני השלטון ויצא דינו לשריפה, צפה המלך באסטרוגלין שלו שעתידי להוליד בת

19 בפסוק שמע: ואתחנן שם, ד.

20 ופי' אחד קאי על ז' רקיעים: ראה שו"ע אדה"ז הל' ק"ש סי' ס"א ס"ו. [וראה מ"מ בסה"מ תר"ם ח"א ע' קט].

21 לך ה' הגדולה: דברי הימים א' כט, יא.

22 ולהבין זה . . . אשר פדה את אברהם . . . להנצל בזכות יעקב: ראה בכל זה (במקבילות לכאן) אוה"ת בהעלותך ע' שלו ואילך [ושם: והמשכיל יבין שלא מה שאברהם לא הגיע למדריגת אהבה רבה דאהרן ח"ו, כי אדרבה

אחד הי' אברהם, אלא זהו כמו שבמ"ת נמשך הכח לישראל כו' מה שלא זכה לזה אברהם כו'. ע"ש באורן]. אוה"ת בהעלותך בהוספות ע' 4. סה"מ תרל"ט ע' תכח ואילך. תרנ"ד ע' ח. תרנ"ח ע' קמב. ד"ה בהעלותך בסה"מ תשמ"ח ע' 431.

23 לבית יעקב: ישעי' כט, כב (אל בית יעקב).

24 במד"ר פ' בחוקותי ע"פ וזכרתי: פל"ו, ד (עיי"ש).

שתהא נשאת למלך, אמר כדאי הוא להנצל בזכות בתו. כך אברהם יצא דינו לשריפה, צפה הקב"ה שעתידי להוליד את יעקב, אמר הקב"ה כדאי הוא להנצל בזכות יעקב. וצריך להבין, הלא הי' כדאי אברהם להנצל בזכות עצמו ולמה א' בזכות יעקב דוקא. וגם הנה מצינו פעם שארז"ל שאברהם²⁵ הוא בחי' המשקוף שגבוה יותר משתי המזוזות, ואברהם²⁶ הי' גדול שבאבות. אך הענין הוא דאברהם הי' בחי' חסד, אבל יעקב הי' בחי' תורה, וזהו שניתן התורה בחדש השלישי, מדתו²⁷ של יעקב, קו האמצעי, בריח התיכון המבריח מן הקצה אל הקצה, וכמ"ש ויקם²⁸ עדות ביעקב ותורה שם בישראל, וכתו' מגיד²⁹ דבריו ליעקב חוקיו ומשפטיו לישראל, ששייך בחי' התורה ליעקב דוקא, והיינו כי ענין התורה שיהי' נמשך גילוי אלקותו ית' למטה. וזהו כמ"ש במד"ר³⁰ ע"פ כל אשר חפץ ה' עשה כו', למלך שגור שבני רומי' לא ירדו לסורי' כו', כך השמים³¹ שמים להוי' והארץ נתן לבנ"א, שהשמים הם בחי' לבד והארץ לבד, אבל במ"ת ביטל הגזירה וירד³² ה' על הר סיני, שע"י התורה הוא גילוי אלקותו ית' למטה כו'. ולכן העמיד יעקב י"ב שבטי' שהם ד' דגלי', דוגמת כמו למעלה שהמשכת אלקותו הוא ע"י ד' מחנות שכינה, כמו"כ כדי שיהי' נמשך גילוי אלקותו ית' למטה הוא ג"כ ע"י ד' דגלי' כו'. וזהו בת שנשאת למלך, בת היא בחי' מל', והנה בת הוא לשון מדה כמו אלפים³³ בת יכיל, שבחי' המל' מודדת לכ"ע לפי ערכו, שנמשך מזה עולם ל' העלם, אבל ענין שנשאת למלך היינו שיהי' גילוי אלקותו ית' למטה כמו למעלה, וענין הנשואין הוא ביום³⁴ חתונתו זו מ"ת כו'. ועד"ז הוא ענין אהבה דאהרן, הגם שהיא היתה מלמטלמ"ע, מ"מ ההמשכה שנמשכה ע"י האהבה הוא שיהי' גילוי אלקותו ית' למטה כו'.

והנה כדי שיומשך גילוי אלקותו ית' למטה צ"ל נמשך מבחי' הגבוה יותר, וזהו מדרגת אהרן בחי' רוב חסד כו', כי אברהם הוא בחי' חסד עולם, שמצד בחי' חסד זה יש בחי' מעלה ומטה, ולכן בעולמות עליונים הוא גילוי אלקותו

שמו"ר פי"ב, ג. תנחומא וארא טו.
 31) השמים שמים להוי': תהלים קטו, טז.
 32) וירד ה': יתרו יט, כ.
 33) אלפים בת יכיל: מלכים-ז, כו (בתבנית בית שלמה): ועביו טפח גו' אלפים בת יכיל. ביחזקאל מה, י ואילך: ומאזני צדק ואיפת צדק ובת צדק יהי' לכם גו'. ובגמ' עירובין יד, ב: בת כמה היא שלש סאין כו'. [ראה שדי חמד ח"ט א'תתקכ, ג].
 34) ביום חתונתו זו מ"ת: שה"ש ג, יא.
 תענית כו, ב.

25) שאברהם הוא בחי' המשקוף: שמו"ר ס"פ א. פי"ז, ג.
 26) ואברהם הי' גדול שבאבות: שמו"ר ס"פ א' שם (ע"פ והגעתם אל המשקוף): כשם שהמשקוף גבוה כך היה אברהם גדול שבאבות.
 27) מדתו של יעקב קו האמצעי בריח התיכון: ראה זח"א קנו, ב. זח"ב קעה, ב. זח"ג שב, א. ועוד.
 28) ויקם עדות ביעקב: תהלים עה, ה.
 29) מגיד דבריו ליעקב: שם קמו, יט.
 30) במד"ר ע"פ כל אשר חפץ: שם קלה, ו.

ולמטה בחי' העלם והסתר, ואברהם ע"י האהבה שלו הי' הלוך ונסוע מדרגה לדרגה, ועיקר ההמשכה שהמשיך ע"י אהבתו הי' בעולמות עליונים, ולמטה נמשך רק מעט מזעיר כו', אבל אהרן הי' עיקר ההמשכה למטה, היינו שגם למטה יהי' גילוי אלקות כמו למעלה, ולכן הי' צריך להמשיך מבחי' ורב חסד, אשר שם מעלה ומטה שוים ולכן יכול להיות גילוי אלקות גם למטה כו'. וזהו מ"ש³⁵ כי עין בעין נראה אתה הוי', נראה³⁶ אותיות אהרן, שאהרן הוא הממשיך להיות נראה אתה הוי', גילוי אלקותו ית' למטה.

והנה לבחי' אהבה דאהרן צ"ל העלאת מ"ן, והוא ענין מים³⁷ תחתונים בוכים אנן בעינן למהוי קדם מלכא, שהוא מרירות על הריחוק איך שהוא רחוק מאור פניו ית' שהוא³⁸ הוא למעלה מן הזמן ומקום והוא בתוך הזמן ומקום, והרי הוא רחוק בתכלית מאור פניו ית'. וזהו³⁹ ענין סלח לנו שאומרים בשמו"ע.

וזהו מ"ש היתה⁴⁰ לי דמעתי לחם יומם ולילה. פי', כי יש מדת יום שהוא בחי' גילוי אלקות ומדת לילה הוא בחי' הסתר וההעלם, ונמשך מבחי' דמעה⁴¹ גימ' ק"ך צירופי אלקים המעלימים כו'. והנה ע"י ההתבוננות בבחי' מרירות איך שהוא רחוק, הנה בחי' זו היא העלאת מ"ן להיות נמשך גילוי אלקותו ית' למטה ע"י אהבה דאהרן כו', וז"ע שהי' עבודת אהרן בשמן שבא מן הזיתים שהם מרים, והוא ע"י שמגרגרין⁴² אותם ומכתשין ומפררי' לחלקים דקים, ובעבודה הוא בנפש

מחשיך, שהוא רחוק מאור פניו ית' בתכלית, ואזי אומר בשמו"ע סלח לנו וכו'.

(40) היתה לי דמעתי: תהלים מב, ד.

(41) דמעה גימ' ק"ך צירופי אלקים: ע"פ מאורי אור אות ד' ס"ז. ראה לקו"ת צו יג, א. מסעי צו, ג. יהל אור ע' קסה. בענין אהרן אותיות נראה [ראה אוה"ת בהעלותך כאן ע' שנ]: ולבוא לבחי' ראי' צ"ל ע"י היתה לי דמעתי לחם מן העיניים כו'. ועיין עוד שם ע' שנא. בענין הדמעה שממשיך בחינת ראי' [ראה בארוכה באוה"ת קרח ע' תשן].

(42) שמגרגרין אותם: מנחות פו, א (במשנה): שלשה זיתים הן ובהן שלשה שלשה שמנים, הזית הראשון מגרגרן בראש הזית וכותש ונותן לתוך הסל כו', הראשון למנורה והשאר למנחות, השני מגרגרן בראש הגג וכותש ונותן לתוך הסל כו'.

(35) מ"ש כי עין בעין נראה: ע"פ שלח יד, יד (אשר עין בעין נראה אתה הי'.

(36) נראה אותיות אהרן: ראה זח"ג קג, א ומק"מ ורמ"ז שם. [נראה במ"מ במאמרי אדמו"ר האמצעי שמות ח"ב ע' שמ. ויקרא ח"ב ע' תשסז].

(37) מים תחתונים בוכים: תקוני זהר תיקון ה' (יט, ב).

(38) שהוא הוא: כן הוא בגימ' ק"כ.

(39) וזהו ענין סלח לנו שאומרים בשמו"ע: בלקו"ת בהעלותך (המקביל לכאן) נמצא הענין באריכות יותר: ובהו יובן מה שתקנו בתפלת ש"ע סלח לנו כי חטאנו, אחר ק"ש שמקבל עליו עול מלכות שמים ומצות ואהבת . . . ולפיכך בק"ש שמקבל עול מלכות שמים ומאריך באחד, ועי"ז מגיע לואהבת להיות חפץ בגילוי אלהותו ית' ושלא יחשיך החשך ממנו, ואזי יתמרמר הוא מאד ויבין שיש חטא ופשע, שע"י זה החשך

הפירור הוא ענין בחי' ונפשי⁴³ כעפר לכל תהי'. וזהו כשמין⁴⁴ הטוב יורד, פי' שמן הטוב, כי ג'⁴⁵ שמנים היו והמובחר הי' למאור. הגם כי השמן הי' בא למנחות, אכן הנה המובחר הי' למאור מן הראשון שבראשון, והיינו כי שמן הוא בחי' ח"ע, ויש כמה בחי', שיש בחי' ח"ס כו'.

והנה שמן הטוב יורד על הזקן, כי השערות הם יונקים מהמות, והגם כי כשגוזזים אותם אינו מכאיב כלל מפני כי החיות שלהם הוא מצומצם מאד, מ"מ הרי יניקתם הוא מן המוח, שבכל שיערה יש חלל שיונקת דרך בה מן המוח. ובפרט שערות דדיקנא, שלכן אנו רואים ששערות הדיקנא צומחין לאחר ד' שנה, שנעשו המוחין מוחין דגדלות כו', ובנמשל הנה השערות⁴⁶ הם בחי' הלכות התורה. וזהו ענין שנקראת התורה⁴⁷ משל הקדמוני, שהגם שהיא רק משל ולבוש, מ"מ הוא בחי' לבוש לקדמוני של עולם כו'.

והנה⁴⁸ השמן הטוב יורד על הזקן הם בחי' השערות כו', וזהו שמן⁴⁹ משחת קדש, כי יש בחי' קודש וקדוש, קדוש הוא בחי' קדוש ואי' כו', אבל קדש⁵⁰ הוא מלה בגרמי', אכן ע"י בחי' שמן, יורד בחי' קדש עצמו כו'. וענין ב' בחי' זקן, כי פעם כתי' לבושו⁵¹ כתלג חיור ושער רישי' כעמר נקי, ופעם כתי' שחורות⁵² כעורב. לא⁵³ קשיא, כאן בדיקנא עילאה כאן בדיקנא תתאה. ולהיות כי בחי' המשכות אלו הוא משמן הטוב, לכן הוא יורד ע"פ מדותיו, כי מדות האדם הם מלמטלמ"ע כנ"ל בענין חסד עולם, אבל מדותיו הם בחי' רוב חסד, לכן מצד זה נמשך שיהי' הגילוי למטה כמו למעלה כו'.

ובמ"מ לשם [ובמ"מ במאמרי אדהאמ"צ שמות ח"ב ע' שפג. דברים ח"ב ע' תב].

48 והנה השמן הטוב יורד על הזקן: ראה בכ"ז באוה"ת בהעלותך ע' שצ (נעתק לקמן הערה 58).

49 שמן משחת קדש: תשא ל, כה.

50 קדש הוא מלה בגרמי': זח"ג צד, ב.

51 לבושו כתלג חיור: דניאל ז, ט.

52 שחורות כעורב: שה"ש ה, יא.

53 לא קשיא כאן בדיקנא עילאה: ע"פ זח"ג

קלב, א. ועיין חגיגה יד, א.

43 ונפשי כעפר: תפילת „אלקי נצור“ (ברכות יז, א).

44 כשמן הטוב יורד: תהלים קלג, ב.

45 ג' שמנים היו: מנחות שם.

46 השערות הם בחי' הלכות התורה: ראה עירובין כא, ב (ע"פ קוצותיו תלתים). תקוני זהר קמד, ב. ערכי הכינויים מע' שערות. לקו"ת שה"ש ו, ג ואילך. מ, א (בשם הזהר), ובמ"מ שם. [וראה במ"מ במאמרי אדהאמ"צ בראשית ע' תקכו].

47 התורה משל הקדמוני: שמואל א כד, כג וברש"י שם. וראה עוד בתוי"א מג"א צח, ב,

אספה לִי שבעים איש

יא

ומעתה⁵⁴ יובן ענין אספה לי דפי' הבונה בשמים מעליותיו. דהנה כתי' ותתפלל⁵⁵ חנה על הוי', וכתי' כ⁵⁶ גדול עד שמים חסדך, וכתי' כי גדול מעל שמים חסדך כו'. ופי' בשמים מעליותיו, שיומשך בשמים מבחי' על, היינו מבחי' על הוי' ומבחי' על שמים חסדך, אך זהו כשאגודתו על ארץ כו'. וזהו אספה לי, כשלמטה הוא אספה בחי' אגודה, הנה עי' נמשך מבחי' לי שקאי על עצמותו ית', וכל⁵⁷ מקום שנאמר לי אינו זו כו'.

מזקני⁵⁸ ישראל הוא בחי' זקן⁵⁹ שקנה חכ' כו', והנה בקנין יש ב' בחי' משיכה וכסף, והיינו בחי' העלאה והמשכה, משיכה מלמטלמ"ע, בחי' אהבה דאהרן, וכסף הוא בחי' תורה, בחי' המשכה מלמעלמ"ט, בחי' גילוי אלקותו כו', וזהו מהם⁶⁰

וכסף: ראה אוה"ת שם ע' שצג (המקביל לכאן): והנה זקן שקנה חכמה וענין קנה יש להעיר ממ"ש בדרוש חמשה קנינים קנה הקב"ה תורה קנין אחד, והקנין יש בו משיכה וכסף. . ועד"ז יש לפרש ענין זקן שקנה חכמה. והשבעים זקנים נמשך מבחי' ואצלתי מן הרוח אשר עליך, וכן הזקן זקן פי' במד"ר פ' ויקרא ספ"ג דהיינו זקן משה וזקן אהרן, ועיין מזה בזח"ג דפ"ח סע"ב ובמק"מ שם בשם הר"ר צמח. ע"כ. 59 זקן שקנה חכ' קידושין לב, ב.

60 מהם תורה יצאה: ראה לעיל הערה 4. באוה"ת שם ע' שפט (המקביל לכאן): (הגיה) וזשארז"ל במשנה בסנהדרין פרק הנחנקין שממנה תורה יוצאה לכל ישראל, כי תורה היינו תפארת, ע' פרדס ערך תורה, ואורייתא מחו"ב נפקת, וזהו אשר סנהדרין ע' זקנים שמקבלים מחו"ב אמרו עליהם שמהם תורה, שהיא תפארת הכולל חו"ג, יוצאה לכל ישראל. ובפרדס ערך לשכת הגזית, שהם דנין דין אמת לאמתו. אפ"ל, אמת היינו תפארת, ע' זהר ר"פ ויקרא דף הראשון ע"פ ונתתם לי אות אמת, ופי' לאמתו, זהו ע"ד תתן אמת ליעקב דקשה דהא יעקב היינו תפארת שנק' אמת, וא"כ מהו תתן אמת ליעקב, אלא הפי' שיאיר בחי' ע"ק בתפארת שזהו אמיתית האמת כו'.

54 ומעתה יובן. . דפי' [במד"ר] הבונה בשמים מעליותיו: הבא להלן בפסקא זו נמצא בקיצור בלשון אדמו"ר הצ"צ, בלקו"ת תצא מ, ד: ועיין מענין ואגודתו על ארץ יסדה ברבות אמור ספ"ל, ובפ' בהעלותך פט"ו גבי אספה לי שבעים איש ובגמרא פ"ג דמנחות (דכ"ז ע"א), ובפ"ק דכריתות (ד"ו ע"ב). והיינו שעיי"ז דוקא הבונה בשמים מעליותיו, ופי' מעליותיו עיין במא"א אות ע' סל"ה בענין מעל שמים חסדך כו', על כל מים כו', ותתפלל חנה על הוי'. ועיין בזח"ג ס"פ צו (דל"ה א') ובמק"מ שם, ועיין בפרדס ערך אגודה, ובמאורי אור אות א' סי' כ"ט, משא"כ בזמן שאין בהמ"ק קיים איתא שם בזהר פ' ויקרא (ד"כ ע"ב) קוב"ה סליק לעילא לעילא כו'. ע"כ. הענין נמצא בביאור ית' באוה"ת פינחס ע' איק"א. בהעלותך ע' שפח (שם מקביל למאמר כאן). ושם ע' שצו.

55 ותתפלל חנה על הוי': ע"פ שמואל-א א, י (ותתפלל על הוי').

56 כי גדול עד שמים. . כי גדול מעל שמים: תהלים נז, יא. שם קח, ה. ועיין פסחים נ, ב.

57 וכל מקום שנאמר ל: ויק"ר פ"ב, ב. וראה לקו"ת צו ט, ג. ובארוכה באוה"ת בהעלותך ע' שפט (המקביל לכאן).

58 מזקני ישראל. . שקנה חכ' . . משיכה

אספה לי שבעים איש

תורה יצאה לכל ישראל כו'. ופי'61 ע' איש הם כנגד ז' מדות, והיינו שיומשך בז' מדות בחי' חכ' כו'.

שכל אחד כלול מיו"ד, ומשרבע"ה בחי' דעת שהוא המחבר כתר חכמה בינה אל ז' תחתונות . . עכ"פ מזה מובן קצת ענין אספה לי שבעים איש, לי דייקא.

61) ופי' ע' איש הם כנגד ז' מדות: ראה אוה"ת שם ע' שצ: כי ע' סנהדרין הם ע' ענפים שבתפארת שהם ז' ספירות כל אחד כלולה מיו"ד . . והיינו כי הע' זקנים הם ז' תחתונות

לעילוי נשמת

הרב התמים ר' **מרדכי ליב** ע"ה
בן הרה"ח הרה"ת ר' **חיים דובער** ע"ה
חן

נפטר ז' ניסן ה'תש"פ